

کتابخانه های تخصصی اسلامی آلمان گزارشی از سازمان فرهنگ و ارتباطات

چکیده

معرفی کوتاهی از هشت کتابخانه تخصصی در آلمان که منابع اسلامی و شیعی دارند، در این گفتار آمده است. این کتابخانه ها در شهرهایی از جمله مانهایم، کلن، هامبورگ و فرانکفورت قرار دارند. نشانی اینترنتی این کتابخانه ها در مقاله آمده است.

کلیدواژه ها

آلمان - کتابخانه های تخصصی؛ کتابخانه های آلمان - منابع اسلامی؛ کتابخانه های آلمان - نشانی اینترنتی.



رایزنی فرهنگی ایران در آلمان در تازه‌ترین گزارش ارسالی خود به مهر به معرفی کتابخانه‌های تخصصی دارای منابع اسلامی و شیعی در آلمان پرداخته است. اداره آمار فدرال چندی پیش گزارشی منتشر کرد که نشان می‌داد؛ در سال ۲۰۱۸ در حدود ۹۳۹۷ کتابخانه عمومی و تخصصی در کشور ژرمن‌ها ثبت شده است. هر چند در این گزارش، آماری از تعداد کتابخانه‌های تخصصی در حوزه‌های مختلف وجود ندارد، اما بررسی‌های ما نشان می‌دهد که تعداد کتابخانه‌های تخصصی در حوزه اسلامی در این کشور محدود است. در این گزارش تلاش کرده‌ایم تا کتابخانه‌های تخصصی آلمان را که در حوزه علوم اسلامی فعالیت دارند، معرفی کنیم:

بزرگ‌ترین کتابخانه تخصصی اسلام در آلمان متعلق به مرکز مطالعات اسلامی و همکاری‌های بین‌فرهنگی در مانهایم است. در این کتابخانه ۱۰۰ هزار کتاب تخصصی در حوزه مطالعات اسلامی، الهیات اسلامی و شرق‌شناسی به شش زبان عربی، ترکی، فارسی، آلمانی، انگلیسی و فرانسه وجود دارد. در بخش اصلی کتابخانه، کتاب‌هایی با موضوعات

علوم قرآن و تفسیر، حدیث، فقه و اصول فقه، تاریخ اسلام، عرفان، فلسفه و تصوف وجود دارد. در بخش دیگر کتابخانه، کتاب‌هایی درباره آموزش‌های دینی، امور پزشکی، اخلاق پزشکی و شعر قرار دارد. این کتابخانه بزرگ و بی‌نظیر با کمک محققان، دانشمندان و خیرین جهان اسلام ساخته شده و اینک مکانی مناسب برای تحقیقات اسلامی در غرب است. همچنین، براساس آنچه بر روی سایت مرکز مطالعات اسلامی و همکاری‌های بین‌فرهنگی قرار گرفته است، بخش کتابخانه مرجع نیز به زودی برای دانشجویان و پژوهشگران در دسترس خواهد بود. این بخش می‌تواند شرایط بسیار خوبی را برای پژوهشگران در حوزه اسلام مهیا کند. برای کسب اطلاعات بیشتر به این سایت مراجعه کنید:

<https://ifis-iz.com/bibliothek>

کتابخانه تخصصی شیعه در کلن

از دیگر کتابخانه‌هایی که برای مطالعه و پژوهش در حوزه اسلامی در آلمان وجود دارد، می‌توان به کتابخانه تخصصی شیعه در کلن اشاره کرد. بخش اصلی این کتابخانه، ده‌هزار کتاب در زمینه‌های مختلف مانند تفسیر قرآن، فقه، فلسفه و کلام، عرفان، اخلاق عملی و علم اصول دارد. همچنین بخش دیگری از کتابخانه به تحولات فرهنگی و سیاسی سال‌های اخیر ایران پس از انقلاب اختصاص یافته است. بخش کوچکی از این مجموعه در سال ۱۹۴۹ میلادی تحت سرپرستی پروفیسور گِرف از استادان دانشگاه کلن خریداری شد. البته در آن زمان کتابخانه تخصصی شیعه تاسیس نشد. بعدها پروفیسور عبدالجواد فلاطوری در سفرهای تحقیقاتی به ایران، کتاب‌هایی را از کتابخانه‌های شخصی در شهرهای مشهد، اصفهان و تهران خریداری و به سمینار شرق‌شناسی دانشگاه کلن منتقل کرد و بدین ترتیب در سال ۱۹۶۵ میلادی، کتابخانه تخصصی شیعه در دانشگاه کلن بنیانگذاری شد. این کتابخانه در فاصله سال‌های ۱۹۶۵ تا ۱۹۷۵ توسعه یافت و نسخه‌های خطی بسیاری در حال حاضر در آن وجود دارد. هر چند با درگذشت پروفیسور فلاطوری، تلاش چندانی برای توسعه کتابخانه شیعه انجام نشد، اما این کتابخانه سال‌هاست که سهم بزرگی در پژوهش و تحقیقات در حوزه علوم و عقاید شیعی دارد. اگر می‌خواهید اطلاعات بیشتری درباره این کتابخانه به‌دست



آورید، این سایت در دسترس شماست:

<http://orient.phil-fak.uni-koeln.de/24038.html>

کتابخانه مرکز اسلامی هامبورگ

یکی دیگر از کتابخانه‌های آلمان که منابع خوبی در حوزه مطالعات اسلامی دارد، متعلق به مرکز اسلامی هامبورگ است. این کتابخانه با بیش از ۶ هزار عنوان کتاب در حوزه فقه و اصول فقه، قرآن، احادیث، سرگذشت امامان، عرفان، زبان و ادبیات عربی و همچنین تاریخ ایران برای پژوهشگران و دانشجویان مطالعات اسلامی ارزش و اهمیت زیادی دارد. بسیاری از کتاب‌های این کتابخانه توسط مولفان آن‌ها به مرکز اسلامی هامبورگ اهدا شده است. از این افراد می‌توان به مرحوم آیت‌الله العظمی سید محسن حکیم و مرحوم آیت‌الله طالقانی اشاره کرد که کتاب‌های خود را با دستخط خویش به مرکز اسلامی هامبورگ اهدا کرده‌اند. علاوه بر این، کتابخانه شخصی مرحوم پروفیسور فلاطوری نیز که طبق وصیت وی به مرکز اسلامی هامبورگ اهدا شده، بر غنای این کتابخانه افزوده است. علاقه‌مندان می‌توانند این کتاب‌ها را در محل قرائت‌خانه مطالعه کنند و یا با عضویت در کتابخانه، کتاب مورد نظرشان را برای ۲ هفته به امانت بگیرند. البته از این کتابخانه برای جلسات علمی نیز استفاده می‌شود. همچنین برخی مواقع، سالن زیبای کتابخانه برای آموزش نقاشی به نوجوانان، نمایش فیلم و برگزاری جشن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. علاوه بر این‌ها از سال ۲۰۰۸ میلادی، بخش کتابخانه کودک و نوجوان نیز در این مرکز احداث شده است. در این کتابخانه، کتاب‌هایی به زبان‌های فارسی، آلمانی، عربی و... در اختیار کودکان قرار می‌گیرد. برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت زیر مراجعه کنید:

<http://fa.izhamburg.de/index.aspx?pid=10415>

کتابخانه‌های اسلامی در دانشگاه‌های آلمان

علاوه بر کتابخانه‌هایی که به همت سازمان‌های اسلامی و مسلمانان فرهیخته ساخته شده‌اند، تعدادی از دانشگاه‌های آلمان نیز کتابخانه‌های تخصصی در حوزه مطالعات اسلامی دارند. دانشگاه گوتته فرانکفورت یکی از مراکز آموزش عالی آلمان است که کتابخانه ارزشمند و



بی‌نظیری در حوزه علوم اسلامی دارد. در کتابخانه مرکز تاریخ عربی- مطالعات اسلامی در دانشگاه گوته فرانکفورت، بیش از ۲۵ هزار جلد کتاب مرجع در حوزه علوم اسلامی به زبان‌های آلمانی، ترکی و عربی وجود دارد. همچنین این کتابخانه مجموعه‌های مهمی از نسخه‌های خطی عربی را در اختیار دارد. کتابخانه مرکز تاریخ عربی- مطالعات اسلامی در دانشگاه گوته در کنار کتابخانه ملی آلمان در فرانکفورت، امکان خوبی برای تحقیق و پژوهش برای علاقمندان رشته مطالعات اسلامی فراهم کرده است.

https://www.uni-frankfurt.de/43432620/Bibliothek_des_Instituts_f%C3%BCr_Studien_der_Kultur_und_Religion_des_Islam

موسسه الهیات اسلامی دانشگاه ازنا بروک

موسسه الهیات اسلامی دانشگاه ازنا بروک نیز کتابخانه خوبی در حوزه علوم اسلامی دارد. در این کتابخانه ۶ هزار جلد کتاب در حوزه علوم اسلامی به زبان عربی، آلمانی و ترکی وجود دارد. از مهم‌ترین کتاب‌های این کتابخانه می‌توان به صحاح سته (معتبرترین کتب حدیث نزد اهل سنت)، تفسیر طبری (یکی از قدیمی‌ترین و جامع‌ترین تفسیرهای روایی قرآن در قرن سوم هجری)، تفسیر کشاف اثر زمخشری، تفسیر کبیر نوشته فخرالدین رازی، همچنین تفسیرهای جدید قرآن و برخی آثار مهم مذاهب فقهی و کلامی اهل سنت مانند حنفی، مالکی، شافعی و حنبلی اشاره کرد. این کتابخانه منابع خوبی برای کار و پژوهش محققان و دانشجویان الهیات اسلامی در دانشگاه ازنا بروک دارد.

<https://www.irp-cms.uni-osnabrueck.de/institut/bibliothek.html>

دانشگاه توبینگن

دانشگاه توبینگن از دیگر دانشگاه‌هایی است که کتابخانه‌ای تخصصی در حوزه مطالعات اسلامی دارد. کتابخانه مرکز الهیات اسلامی در دانشگاه توبینگن در حال حاضر حدود ۴ هزار جلد کتاب در حوزه ادبیات عربی، مطالعات اسلامی، علوم قرآن و حدیث، حقوق اسلامی، فلسفه و فرهنگ اسلامی در اختیار دارد. همچنین بخش دیگری از این کتابخانه به کتاب‌هایی با موضوعات دین، کلام اسلامی و تاریخ اسلامی تعلق گرفته است.



<https://uni-tuebingen.de/fakultaeten/zentrum-fuer-islamische-theologie/zentrum/bibliothek/>

کتابخانه تخصصی مطالعات شرقی در دانشگاه کیل

همچنین کتابخانه تخصصی مطالعات شرقی در دانشگاه کیل نیز مجموعه‌های ارزشمندی در حوزه علوم اسلامی دارد. در این کتابخانه ۲۵ هزار کتاب درباره اسلام، فرهنگ و جوامع اسلامی وجود دارد. تمرکز این کتابخانه، جمع‌آوری کتاب‌هایی از کشورهای عربی، فارسی‌زبان و ترکیه است. از آنجا که اکثر کتاب‌های این کتابخانه به عنوان کتاب مرجع شناخته می‌شوند، امکان قرض گرفتن آنها وجود ندارد، اما در شرایط ضروری، دانشجویان و محققان می‌توانند صفحات کتاب را اسکن کنند.

<https://www.islam.uni-kiel.de/de/bibliothek>

کتابخانه‌ای تخصصی اسلامی دانشگاه بیلده

دانشگاه بیلده نیز کتابخانه‌ای تخصصی در حوزه اسلام دارد. علاقمندان می‌توانند طیف وسیعی از کتاب‌های علوم اسلامی (آثار غزالی تا آنه ماری شیمل) را در این کتابخانه پیدا کنند. همه این کتاب‌ها به زبان آلمانی نوشته و یا ترجمه شده‌اند.